

ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
ФІЛІЯ «КАРПАТСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»
РАХІВСЬКЕ НАДЛІСНИЦТВО

ПРОГРАМА

навчання працівників надлісництва та підрядників, а
також інформування зацікавлених сторін задля
запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних
видів та видів, що перебувають під загрозою, та їх
оселищ

1. Визначення термінів

Біологічне різноманіття: Мінливість живих організмів, що походить з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає різноманітність у межах виду, між видами, та різноманіття екосистем.

Мережа територій для збереження: ті частини одиниці господарювання, для яких збереження є первинною, а в деяких випадках – єдиною метою. До таких територій належать репрезентативні ділянки, зони збереження, охоронювані території, сполучні території та особливо цінні для збереження території.

Екосистема: комплекс угруповань рослин, тварин і мікроорганізмів, а також їхнього неживого довкілля, які взаємодіють як єдине функціональне ціле.

Природне оселище (біотоп): ділянка суші чи водного простору природного або напівприродного походження, яка визначається за абіотичними та біотичними характеристиками. Також вживається тут як синонім терміну «природне середовище існування», що стосується предмету Конвенції про охорону дикої флори, фауни та природних середовищ існування у Європі (Бернської Конвенції).

Рослинне угруповання: сукупність видів рослин, що зростають разом в межах певної ділянки та перебувають у тісній взаємодії як між собою, так і з умовами довкілля.

Рідкісні види: види, які рідко трапляються, про те не класифікуються як такі, що перебувають під загрозою. Такі види розповсюджені в географічно обмежених ареалах чи особливих оселищах, або зрідка трапляються на великій території. Вони приблизно еквівалентні категорії IUCN (2001) «Майже під загрозою» (NT), включно з видами, близькими до того, щоби бути занесеними або, ймовірно, будуть занесені в найближчому майбутньому, до категорій тих, що перебувають під загрозою.

Загроза: ознака або застереження щодо можливості або наближення шкоди чи негативних впливів.

Вид, що перебуває під загрозою: вид, що відповідає критеріям IUCN (2001) для категорій «Уразливий» (VU), «Той, що зникає» (EN) або «У критичній небезпеці» (CR), і має високий дуже високий або надзвичайно високий ризик зникнення у дикій природі. Для цілей FSC® ці категорії можуть бути змінені відповідно до офіційних національних класифікацій (які мають законне значення) та до місцевих умов і щільності популяцій (які можуть впливати на рішення щодо відповідних заходів зі збереження).

1. Заходи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою, видів.

Заходи з виявлення типових та унікальних природних комплексів, місця зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу декларуються під час проведення базового лісовпорядкування. У протоколах першої та другої лісовпорядних нарад обов'язковим є відображення проєктованих та реалізованих робіт щодо реалізації вищезазначених заходів.

З метою системного обстеження лісових територій і виділення унікальних природних комплексів, місць зростання та поселення рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного і рослинного світу, цикл досліджень поділяється на чотири етапи:

- 1) попередній (камеральне обстеження територій);
- 2) початковий (рекогносцирувальне обстеження територій);
- 3) основний (стаціонарні дослідження);
- 4) додатковий (уточнення, коригування отриманих результатів).

Роботи з виявлення рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів, мають проводитись із залученням фахівців відповідних профілів науково-дослідних установ України.

Роботи виділення та моніторингу рідкісних видів флори та фауни проводяться системно щорічно протягом вегетаційного періоду. Звіт подається раз на рік у грудні місяці.

2. Навчання працівників Рахівського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Навчання власних працівників проводиться за участі фахівців відповідних профілів.

Навчання може проводитись на нарадах лісової охорони, зборах трудового колективу надлісництва.

За результатами обов'язково повинен складатись протокол засідання з відображенням списків присутніх.

У разі дії карантинних обмежень у регіоні діяльності філії, пов'язаних з поширенням коронавірусного захворювання (COVID-19), навчання може проводитись у режимі онлайн.

3. Навчання працівників підрядних організацій

Під час проведення тендеру щодо надання послуг у лісовому господарстві, обов'язково у технічну документацію додається умова щодо декларування підприємцями дотримання вимог FSC національного стандарту. В подальшому це відображається у договорі.

Навчання працівників підрядних організацій щодо запобігання збору, полюванню чи відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів, можуть проводити: начальник надлісництва та помічник начальника надлісництва.

4. Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чиї інтереси зачеплено

Інформування представників зацікавлених сторін та сторін, чиї інтереси зачеплено щодо виявлених рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів, а також про запобігання їх збору, полюванню чи відлову проводиться шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті ДП «Ліси України».

5. Відповідальні за проведення навчання

Контроль за вчасним проведенням навчанням працівників, підрядників, а також за інформуванням представників зацікавлених сторін та сторін, чиї інтереси зачеплено у Рахівському надлісництві філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України» покладено на помічника начальника надлісництва.

Начальник надлісництва

Василь ШЕМОТА

Вик. Попенко
24.02.2025

ПРАВИЛА
охорони ділянок перебування/зростання видів, занесених до Червоної
книги України на території Рахівського надлісництва
філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

1. Діяльність надлісництва спрямована на створення системи заходів по охороні рідкісних видів та їх оселищ за допомогою зон збереження, охоронюваних територій, їх сполученості та/або (якщо це необхідно) інших безпосередніх заходів для їх виживання та життєздатності.
2. Працівники лісової охорони повинні володіти інформацією та навичками, щодо визначення рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою знищення, їх слідів перебування на місцевості, тимчасових оселищ, тощо. Знати перелік видів, занесених до Червоної книги України, Зеленої книги України, міжнародних конвенцій, ендеміків та рідкісних видів, перебування яких можливе в межах території надлісництва.
3. При виявленні чи спостереженні рідкісних видів на території лісфонду, працівники лісової охорони зобов'язані відмічати ці події в фенологічних картках, крім того стан об'єктів ПЗФ та осередків рідкісних рослин обов'язково перевіряється під час проведення ревізій.
4. Об'єкти ПЗФ та охоронні види тварин облікуються в матеріалах лісовпорядкування, в проекті мисливського впорядкування та в охоронних зобов'язаннях.
5. Господарські заходи в лісах надлісництва здійснюються з врахуванням місць розташування рідкісних видів, збереження середовища, необхідного для їх існування та додаткових заходів для забезпечення їх охорони і збереження на даній ділянці.
6. Лісова охорона надлісництва веде польові спостереження та враховує інформацію природоохоронних установ та інших зацікавлених сторін про стан популяції рідкісних видів. Здійснює заходи державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства.
7. Лісова охорона і надлісництва здійснює інформаційно-профілактичну роботу з населенням та відвідувачами лісфонду щодо необхідності збереження рідкісних видів та їх природного середовища.
8. Проекти будівництва нових лісових доріг та створення інших об'єктів інфраструктури на території надлісництва обов'язково проходять екологічну експертизу, під час якої враховується необхідність збереження рідкісних видів та підтримання біорізноманіття.

Начальник
Рахівського надлісництва

Василь ШЕМОТА

Вик. Попенко С.Ю.

Актуальний список рідкісних видів флори та фауни, виявлених на території Рахівського надлісництва

Види біоти Червоної книги України виявлених під час проведення оцінки впливу на довкілля (Рахівське ЛДГ)

№	Назва виду	Назва виду латинською мовою	Місцезнаходження (лісництво)
1	<u>Глушець білодзьобий (глухар)</u>	<i>Tetrao urogallus</i> Linnaeus, 1758	Білотисянське, Устеріцьке, Щаульське
2	Орябок лісовий, або орябок	<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)	Рахівське
3	Беркут	<i>Aquila chrysaetos</i> (Linnaeus, 1758)	Білотисянське, Говерлянське
4	Підорлик малий	<i>Aquila pomarina</i>	Говерлянське
5	Пугач палеарктичний (пугач звичайний)	<i>Bubo bubo</i> (Linnaeus, 1758)	Щаульське
6	Сова довгохвоста	<i>Strix uralensis</i> Pallas, 1771	Білотисянське, Щаульське, Рахівське
7	Золотомушка червоночуба	<i>Regulus ignicapilla</i> (Temminck, 1820)	Щаульське
8	Жолудниця європейська, соня садова, чéртіж	<i>Elomys quercinus</i> (Linnaeus, 1766)	Рахівське
9	Рись звичайна, або рись євразійська	<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	Білотисянське, Богданське, Квасівське, Устеріцьке, Щаульське
10	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	Богданське, Квасівське, Рахівське, Щаульське
11	Ведмідь б́урий	<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758	Богданське, Квасівське, Устеріцьке,
12	Відра річкова́	<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	Білотисянське, Устеріцьке, Щаульське

13	Жаба прудка	<i>Rana dalmatina Fitzinger, 1839</i>	Богданське, Говерлянське, Рахівське, Квасівське, Устеріцьке, Щаульське
14	Кумка жовточерева	<i>Bombina variegata</i> (Linnaeus, 1758)	
15	Саламандра вогняна, або пляміста	<i>Salamandra salamandra</i> (Linnaeus, 1758)	Богданське, Квасівське, Рахівське, Устеріцьке, Щаульське
16	Тритон гірський або альпійський	<i>Ichthyosaura alpestris</i> (Laurenti, 1768)	Білотисянське
17	Тритон Карпатський	<i>Lissotriton montandoni</i> (Boulenger, 1880)	Білотисянське, Богданське, Квасівське, Рахівське, Устеріцьке, Щаульське
18	Мідянка звичайна	<i>Coronella austriaca</i> Laurenti, 1768	Рахівське, Устеріцьке, Щаульське
19	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i> (Laurenti, 1768)	Рахівське, Устеріцьке, Щаульське
20	<u>Кордулегастер двозубчастий</u>	<i>Cordulegaster bidentata</i> Sélys, 1843	Богданське, Квасівське, Устеріцьке, Щаульське
21	Жук-Олень	<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	Рахівське
22	Вусач-Розалія альпійська	<i>Rosalia alpina</i> (Linnaeus, 1758)	Квасівське, Рахівське
23	Мінливець великий, мінливець Ірис, райдужниця велика	<i>Apatura iris</i> (Linnaeus, 1758)	Квасівське, Устеріцьке
24	<u>Баранець звичайний</u>	<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schränk & Mart.	Рахівське

25	Аконіт Жакена	<i>Aconitum jacquinii</i> Rchb.	Устеріцьке
26	Місячниця гірська або лунарія оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i> L.	Квасівське, Устеріцьке
27	Оливник рожевий або родіола рожев	<i>Rhodiola rosea</i> L.	Щаульське
28	Підсніжник звичайний, підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Білотисянське, Богданське, Квасівське, Рахівське, Устеріцьке, Щаульське
29	Шафран карпатський, шафран Гейфеля	<i>Crocus heuffelianus</i> Herbach	Квасівське, Рахівське, Устеріцьке
30	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i> L.	Богданське, Квасівське, Рахівське, Устеріцьке
31	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i> L.	Устеріцьке
32	Часник ведмежий (більше відомий під назвою черемша) цибуля ведмежа	<i>Allium ursinum</i> L.	Богданське, Устеріцьке, Щаульське
33	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.	Богданське, Рахівське, Устеріцьке
34	Зозульки плямисті	<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó	Богданське, Квасівське, Устеріцьке
35	Зозульки Фукса	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó	Богданське, Квасівське, Устеріцьке
36	Зозульки травневі	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.) P.F. Hunt & Summerh.	Богданське, Квасівське, Устеріцьке
37	Зозульки м'ясо-червоні	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó	Богданське, Квасівське,

			Устеріцьке
38	Грифола кучерявенька, грифола листувата, гриб- баран, бараняча голова	<i>Grifola frondosa</i> (Dicks.) Gray	Устеріцьке

**Види біоти Червоної книги України
виявлених під час проведення оцінки впливу на довкілля (Ясінянське ЛМГ)**

№	Назва виду	Назва виду латинською мовою	Місцезнаходження (лісництво)
1	Айстра альпійська	<i>Aster alpinus</i> L.	Довжанське
2	Часник ведмежий(черемша)	<i>Allium ursinum</i> L.	Довжанське л-во; Станиславське л-во
3	Плодоріжка салéпова	<i>Anacamptis morio</i> (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase	Довжанське
4	Шафран карпатський, шафран Гейфеля	<i>Crocus heuffelianus</i> Herbich	Довжанське л-во; Станиславське л-во
5	Язичок зелений	<i>Coeloglossum viride</i> (L.) C. Hartm.	Довжанське л-во.
6	Зозульки м'ясочервоні (пальчатокорінник м'ясочервоний)	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soó	Довжанське л-во
7	Зозульки Фукса, пальчатокорінник Фукса	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soó	Довжанське л-во
8	Коручка болотяна, коручка болотна	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	Лопушанське л-во; Свидовецьке л-во
9	Надбородник безлистий	<i>Epipogium aphyllum</i> Sw.	Довжанське л-во;
10	Підсніжник звичайний, підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Довжанське л-; Станиславське л-во;

			Чорнотисянське л-во
11	Билинєць комарниковий, або довгорогий	<i>Gymnadenia conopsea</i> L.	Довжанське л-во
12	Гніздівка звичайна	<i>Neottia nidusavis</i> (L.) Rich	Довжанське л-во
13	Зозулині сльози яйцеподібні	<i>Listera ovata</i> (L.) R.Br.	Довжанське л-во
14	Зозулинець шоломонівський	<i>Orchis militaris</i> L.	Станиславське л-во
15	Любка зеленоквіткова, любка зеленоцвіта, широт зеленоцвітій	<i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Rchb.	Довжанське л-во
16	Псевдорхіс білуватий, або лейкорхіс білуватий	<i>Pseudorchis albida</i> (L.) A.Löve et D.Löve	Довжанське л-во
17		<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall	Лопушанське л-во
18	Баранець звичайний	<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank et Mart.	Довжанське л-во Свидовецьке л-во
19	Плаун колючий, плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i> L.	Довжанське л-во; Станиславське л-во; Свидовецьке л-во; Лопушанське л-во
20	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i> L.	Чорнотисянське л-во
21	Місячниця гірська, або лунарія оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i> L.	Свидовецьке л-во
22	Нарцис вузьколистий	<i>Narcissus angustifolius</i> Curtis	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
23	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L.	Довжанське л-во
24	Журавлина дрібноплода	<i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. ex Rupr.	Довжанське л-во
25	Оливник рожевий, або родіола рожева	<i>Rhodiola rosea</i> L.	Чорнотисянське л-во
26	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	Станиславське л-во

27	рябок лісовий, або орябок	<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
28	<u>Глушець білодзьобий (глухар)</u>	<i>Tetrao urogallus</i> Linnaeus, 1758	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
29	Тетерук євразійський	<i>Lyrurus tetrix</i> (Linnaeus, 1758)	Станиславське л-во
30	Норка, норка європейська	<i>Mustela lutreola</i> Linnaeus, 1758	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
31	Відра річкова	<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
32	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
33	Рись звичайна, або рись євразійська	<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	Станиславське л-во; Чорнотисянське л-во
34	Тхір лісовий	<i>Mustela putorius</i> Linnaeus, 1758	Станиславське л-во Чорнотисянське л-во
35	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758	Станиславське л-во Чорнотисянське л-во
36	Полоз ескулапів, полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i> (Laurenti, 1768)	Свидовецьке л-во
37	Жаба прудка	<i>Rana dalmatina</i> Fitzinger, 1839	Чорнотисянське л-во Лопушанське л-во Свидовецьке л-во Станиславське л-во
38	Кумка жовточерева	<i>Bombina variegata</i> (Linnaeus, 1758)	Довжанське л-во Лазещинське л-во Лопушанське л-во Свидовецьке л-во Станиславське л-во Чорнотисянське л-во
39	Саламандра вогняна, або пляміста	<i>Salamandra salamandra</i> (Linnaeus, 1758)	Свидовецьке л-во
40	Тритон гірський або альпійський	<i>Ichthyosaura alpestris</i> (Laurenti, 1768)	Свидовецьке л-во
41	Тритон карпатський	<i>Lissotriton montandoni</i>	Довжанське л-во Свидовецьке л-во

		(Boulenger, 1880)	Станиславське л-во
42	Кордулегастер двозубчастий	<i>Cordulegaster bidentata</i> Sélys, 1843	Лазещинське л-во
43	Вусáč-Розáлія альпійська	<i>Rosalia alpina</i> (Linnaeus, 1758)	Свидовецьке л-во
44	Мінливець великий, мінливець (райдужниця)	<i>Apatura iris</i> (Linnaeus, 1758)	Лазещинське л-во
45	Шишкогриб лускатий, лускач	<i>Strobilomyces strobilaceus</i> (Scop.) Berk. (1851)	Свидовецьке л-во

Рослинні угруповання Зеленої книги України

У результаті натурних обстежень території Рахівського надлісництва виявлено низку рідкісних лісових рослинних угруповань, які перебувають під загрозою зникнення і внесені до Зеленої книги України (2020 р.). Основними рослинними асоціаціями є угруповання пов'язані із домінуванням у травостої місячниці гірської (*Lunaria rediviva*), і страусового пера (*Mateuccia struthiopteris*).

Рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України, на території Рахівського надлісництва

Синтаксон	Латинська назва	Синтаксономічний склад
Сіровільховий ліс страусово-перовий	<i>Alnetum (incanae) matteucciosum (struthiopteris)</i>	<i>Alnus incana</i> , <i>Acer pseudoplatanus</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> , <i>Salix caprea</i> , <i>Salix silesiaca</i> , <i>Matteuccia struthiopteris</i> , <i>Caltha palustris</i> , <i>Stellaria nemorum</i> , <i>Symphytum cordatum</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Oxalis acetosella</i> , <i>Petasites albus</i> , <i>Mercurialis perennis</i>
Лісовобуковий ліс оживаючо-лунарієвий	<i>Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)</i>	<i>Fagus sylvatica</i> , <i>Corylus avellana</i> , <i>Sambucus nigra</i> , <i>Sambucus racemosa</i> , <i>Rosa pendulina</i> , <i>Lunaria rediviva</i> , <i>Phyllitis scolopendrium</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Athyrium filix-femina</i> , <i>Polystichum aculeatum</i> , <i>Impatiens noli-tangere</i> , <i>Mercurialis perennis</i> , <i>Symphytum cordatum</i>

Білоялицево-лісовобуковий ліс оживаючо-лунарієвий	<i>Abieto (albae) – Fagetum (sylvaticae) lunariosum (redivivae)</i>	<i>Abies alba, Picea abies, Fagus sylvatica, Rubus ideus, Sorbus aucuparia, Sambucus racemosa, Lunaria rediviva, Rubus hirtus, Dentaria glandulosa, Anemone nemorosa, Galeobdolon luteum, Oxalis acetosella, Luzula luzuloides, Galium odoratum, Geranium robertianum, Athyrium filix-femina, Prenanthes purpurea</i>
--	---	---

Смарагдова мережа і природні оселища Бернської Конвенції (Резолюція 4)

До території Рахівського надлісництва входять 2 об'єкти Смарагдової мережі (Emerald network) – «Мармароські та Чивчино-Гринявські гори» (Marmaroski ta Chyvchyno-Hryniavski Hory - UA0000117 та «Карпатський біосферний заповідник» (Carpathian Biosphere Reserve - UA0000006), площею в межах лісового господарства 26912,7 га.

Види флори та фауни Бернської конвенції (додатки 1, 2, 3; Резолюція 6)

На території Рахівського надлісництва під час ОВД виявлено 15 видів біоти, перелічених у додатках 1, 2, та 3 та Резолюції 6 Бернської конвенції. З них 4 види належать до класу комах (Insecta), 2 – земноводні (Amphibia); 6 – птахи (Aves) та 3 – ссавці (Mammalia). На території Ясінянське ЛМГ виявлено 15 видів біоти, перелічених у додатках 1, 2, та 3 та Резолюції 6 Бернської конвенції. З них 1 вид належить до квіткових рослин (Angiospermae), 4 – комах (Insecta), 2 – земноводні (Amphibia); 3 – птахи (Aves) та 5 – ссавці (Mammalia).

Види біоти, перелічені у додатках 1, 2, 3 та резолюції 6 Бернської конвенції, що виявлені на території Рахівського надлісництва

№	Вид	Особливості середовища існування
Рахівське ЛДГ		
1	Турун Завадзького (<i>Carabus zawadzki</i>)	Заселяє підстилку гірських хвойних та букових лісів різного віку на висотах понад 700 м н.р.м. У Рахівське ЛДГ – чисельний, місцями масовий вид.
2	Турун мінливий (<i>Carabus variolosus</i>)	Заселяє підстилку вологих та перезволожених гірських і передгірних лісів усіх типів і вікового спектру. У Рахівське ЛДГ – чисельний, місцями масовий вид.
3	Козулька альпійська (<i>Rosalia alpina</i>)	Заселяє старі букові ліси та зруби. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, нечисленний вид.
4	Ведмедиця Гера (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	Заселяє лісові зруби та узлісся. Гусінь розвивається на ожині, малині, ліщині, жимолості. Імаго скупчуються на

		суцвіттях сідачу коноплевого (<i>Eupatorium cannabinum</i>), рідше інших рослин. У Рахівське ЛДГ – масовий вид.
5	Кумка жовточерева (<i>Bombina variegata</i>)	Оселяється у тимчасових і постійних неглибоких водоймах, часто у коліях, залишених лісовозами на лісових дорогах та зрубках. У Рахівське ЛДГ – надзвичайно чисельний, масовий вид.
6	Тритон карпатський (<i>Lissotriton montandoni</i>)	Оселяється у тимчасових і постійних неглибоких водоймах, часто у коліях, залишених лісовозами на лісових дорогах та зрубках. У Рахівське ЛДГ – чисельний, масовий вид.
7	Підорлик малий (<i>Aquila pomarina</i>)	Оселяється у лісових масивах, де будує гніздо на високих деревах. У Рахівське ЛДГ – дуже рідкісний, малочисельний вид. Спостерігався у польоті. Гнізда не виявлено.
8	Беркут (<i>Aquila chrysaetos</i>)	Оселяється на відкритих ділянках, переважно вище верхньої межі лісу. Гнізда, типово, облаштовує у нішах крутих і прямовисних скель. У Рахівське ЛДГ – дуже рідкісний, малочисельний вид. Спостерігався працівниками в польоті. Гнізда не виявлено.
9	Сова довгохвоста (<i>Strix uralensis</i>)	Оселяється у старих лісах. Для розмноження займає гнізда інших птахів. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, нечисельний вид.
10	Пугач (<i>Bubo bubo</i>)	Заселяє старі ліси та відкриті скельні ділянки. Гнізда облаштовує у нішах скель, або у великих дуплах старих дерев. У Рахівське ЛДГ – дуже рідкісний, малочисельний вид.
11	Глушець білодзьобий (<i>Tetrao urogallus</i>)	Заселяє високогірні субальпійські смерекові ліси та косодеревину. Гнізда облаштовує на землі. Для виду характерне утворення весняних токовищ. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, малочисельний вид.
12	Жайворонок лісовий (<i>Lullula arborea</i>)	Заселяє букові ліси, надаючи перевагу молоднякам та незімкненим культурам або природному поновленню лісу. Гнізда створює у чагарнику. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, малочисельний вид.
13	Рись європейська <i>Lynx lynx</i>	Заселяє усі типи гірських лісів, тримаючись ділянок значно віддалених від населених пунктів. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, нечисельний вид.
14	Ведмідь бурий <i>Ursus arctos</i>	Заселяє усі типи гірських лісів, тримаючись ділянок значно віддалених від населених пунктів. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, нечисельний вид.
15	Видра річкова <i>Lutra lutra</i>	Заселяє береги великих і середніх гірських річок на ділянках із більш повільною течією, а також штучні водойми. У Рахівське ЛДГ – рідкісний, нечисельний вид.
Ясінянське ЛМГ		
1	Нарцис поетичний вузьколистий (<i>Narcissus angustifolius</i>)	Зростає на свідівцькому високогір'ї на верхній межі лісу і вище. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний вид.
2	Турун Завадзького (<i>Carabus zawadzki</i>)	Заселяє підстилку гірських хвойних та букових лісів різного віку на висотах понад 700 м н.р.м. У Ясінянське ЛМГ – чисельний, місцями масовий вид.
3	Турун мінливий (<i>Carabus variolosus</i>)	Заселяє підстилку вологих та перезволожених гірських і передгірних лісів усіх типів і вікового спектру. У Ясінянське ЛМГ – чисельний, місцями масовий вид.

4	Козулька альпійська (<i>Rosalia alpina</i>)	Заселяє старі букові ліси та зруби. У Ясінянське ЛМГ – дуже рідкісний, вид.
5	Ведмедиця Гера (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	Заселяє лісові зруби та узлісся. Гусінь розвивається на ожині, малині, ліщині, жимолості. Імаго скупчуються на суцвіттях сідачу коноплевого (<i>Eupatorium cannabinum</i>), рідше інших рослин. У Ясінянське ЛМГ – масовий вид.
6	Кумка жовточерева (<i>Bombina variegata</i>)	Оселяється у тимчасових і постійних неглибоких водоймах, часто у коліях, залишених лісовозами на лісових дорогах та зрубках. У Ясінянське ЛМГ – надзвичайно чисельний, масовий вид.
7	Тритон карпатський (<i>Lissotriton montandoni</i>)	Оселяється у тимчасових і постійних неглибоких водоймах, часто у коліях, залишених лісовозами на лісових дорогах та зрубках. У Ясінянське ЛМГ – чисельний, масовий вид.
8	Підорлик малий (<i>Aquila pomarina</i>)	Оселяється у лісових масивах, де будує гніздо на високих деревах. У Ясінянське ЛМГ – дуже рідкісний, мало чисельний вид. Спостерігався у польоті. Гнізда не виявлено.
9	Лелека чорний (<i>Ciconia nigra</i>)	Трапляється вздовж гірських річок і потоків на полюванні. Гніздиться у старовікових лісах. У Ясінянське ЛМГ – дуже рідкісний, мало чисельний вид.
10	Жайворонок лісовий (<i>Lullula arborea</i>)	Заселяє букові ліси, надаючи перевагу молоднякам та незімкненим культурам або природному поновленню лісу. Гнізда створює у чагарнику. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, малочисельний вид.
11	Рись європейська (<i>Lynx lynx</i>)	Заселяє усі типи гірських лісів, тримаючись ділянок значно віддалених від населених пунктів. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, нечисельний вид.
12	Кіт лісовий (<i>Felis sylvestris</i>)	Заселяє усі типи гірських лісів, тримаючись ділянок значно віддалених від населених пунктів. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, нечисельний вид.
13	Ведмідь бурий (<i>Ursus arctos</i>)	Заселяє усі типи гірських лісів, тримаючись ділянок значно віддалених від населених пунктів. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, нечисельний вид.
14	Норка європейська (<i>Mustela lutreola</i>)	Заселяє береги великих і середніх гірських річок. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, нечисельний вид.
15	Видра річкова <i>Lutra lutra</i>	Заселяє береги великих і середніх гірських річок на ділянках із більш повільною течією, а також штучні водойми. У Ясінянське ЛМГ – рідкісний, нечисельний вид.
16	Бобер	Заселяє береги великих і середніх гірських річок на ділянках із більш повільною течією, У Ясінянське ЛМГ –

	європейський <i>Castor fiber</i>	вид вселенець із 2017 року, популяція росте.
--	-------------------------------------	--

Середовища існування, важливі для розмноження і міграцій тварин

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про тваринний світ» під час здійснення будь-якої діяльності (у тому числі й лісогосподарських заходів), яка може вплинути на середовище перебування тварин та стан тваринного світу, є недопустимість погіршення середовища перебування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин (включаючи хордових та безхребетних).

На території надлісництва виявлено такі середовища існування важливі для розмноження, перебування та міграції тварин: 1) монтанні хвойні ліси; 2) монтанні букові ліси; 3) прирічкові вільхово-вербові ліси; 4) мезофільні луки; 5) лотичні середовища.

Середовище монтанних хвойних лісів в межах надлісництва представлене угрупованнями смереки. Це середовище існування є важливим для існування розмноження, перебування та міграції бореальних і монтанних видів тварин, включаючи великих хижаків (ведмідь, рись, вовк), а також безхребетних. Очікується, що середовища існування монтанних гірських лісів зазнають значного впливу планованої діяльності, оскільки тут зосереджені рубки головного користування.

Монтанні букові ліси утворюють середовища існування для типової фауни листяних лісів Карпат, забезпечуючи місця проживання і розмноження як мисливських, так і раритетних видів тварин. Зокрема середовища монтанних бучин важливі великим хижим і трав'яїдним ссавцям, включаючи ведмеда, рись, вовка, лісового kota, оленя шляхетного, дикого кабана. Середовище монтанних букових лісів також важливе для відтворення орнітокомплексів, включно із хижими птахами. Очікується, що середовища існування монтанних букових лісів зазнають помірного впливу планованої діяльності, що пов'язано із їх частковим знаходженням в межах об'єктів ПЗФ, а частково – ділянки запроектовані у головне користування. В результаті планованої діяльності сформується мозаїчний ландшафт із різновіковими лісовими масивами, відкритими ділянками, незімкненими і зімкненими лісовими культурами, що

загалом чинитиме позитивний вплив на фауну, збільшивши розмаїття оселищ і кормової бази.

Оселища прирічкових вільхових і/або вербових лісів в межах надлісництва займають дуже незначну площу і приурочені до найбільш понижених і заборочених ділянок рельєфу в межах заплав річок і потічків. Це важливі місця розмноження і перебування амфібіонтних комах та земноводних. Вплив планованої діяльності на прирічкові вільхові і/або вербові ліси буде мінімальним, оскільки вони знаходяться за межами запроєктованих рубок головного користування.

Мезофільні луки фрагментарно поширені по усіх лісництвах і типово використовуються у якості сіножатей для працівників підприємства. Мезофільні луки є важливим середовищем існування для розмноження, перебування та міграції лучних безхребетних, зокрема атофільних комах (джмелі, дикі одиночні бджоли, оси, булавовусі метелики, повисюхи та ін.), лучних видів мурашок, прямокрилих. Окрім того середовище мезофільних лук важливе для випасу диких ратицевих і полювання хижих птахів. Вплив планованої діяльності на мезофільні луки буде відсутній, оскільки вони не входять до заходів головного користування.

Інвазійні чужорідні види біоти

Інвазійними чужорідними видами називаються немісцеві види, інтродуковані навмисно або ненавмисно за межами їхніх природних ареалів, де вони осіли, розмножуються й поширюються в способи, що завдають шкоди середовищу. Інвазійні чужорідні види здатні до активного розмноження, стрімкої експансії та захоплення нових територій, пригнічуючи чи витісняючи місцеві види, змінюючи колообіги речовин і перетворюючи природні екосистеми.

На території Рахівського надлісництва виявлено 5 інвазійних чужорідних видів.

Основні осередки розповсюдження інвазійних чужорідних видів є населені пункти, що прилягають до території лісфонду. З цих осередків простежується проникнення інвазійних чужорідних видів на територію

підприємства. Найбільш розповсюдженими інвазійними чужорідними видами є злинка однорічна (*Erigeron annuus*), злинка канадійська (*Erigeron canadensis*) та жовтозільник нечуйвітровий (*Erechtites hieraciifolius*).

Ці три види є широко розповсюджені на території надлісництва, заселяючи головню узбіччя усіх типів доріг, квартальні просіки, зруби, верхні та нижні склади, волоки, незімкнені лісові культури. Розповсюдження цих видів в гори лімітується кліматичними чинниками, однак у світлі сучасних кліматичних змін подальші інвазії – цілком прогнозовані. Дані види, у зв'язку із однорічними життєвими циклами, чинять незначний вплив на лісові екосистеми і не проявляють значного конкурентного впливу на місцеву біоту.

Інші інвазійні чужорідні види на території лісфонду мають дуже обмежене розповсюдження. Попри те, у декотрих з них, гірчака японського (*Reynoutria japonica*), є значний потенціал до стрімкого розповсюдження і негативного впливу на місцеву біоту.

Дані види чинять суттєвий вплив на природні екосистеми, витісняючи місцеві види тварин і рослин (головню через алелопатичну взаємодію), швидко розмножуються і здатні проникати у місця ведення лісгосподарських заходів, зокрема рубок головного користування та санітарних рубок усіх видів. За переліченими видами слід провадити постійний моніторинг і контроль, а у місцях виявлення здійснювати біотехнічні заходи з їх механічного видалення та створення зімкнених лісових культур, що унеможливить їх подальшу експансію. Контроль та менеджмент інвазій також потребує додаткових фінансових витрат та залучення робочої сили.

Начальник
Рахівського надлісництва

Василь ШЕМОТА

Вик. Попенко С.Ю.
14.01.2025р.

